

บทที่ 5

สรุปผลการประเมิน อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ซึ่งศึกษาเฉพาะการฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษา ในโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ตามการฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ
3. เพื่อประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ
4. เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ
5. เพื่อประเมินความเชื่อเกี่ยวกับแนวพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ
6. เพื่อติดตามประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ ในด้านภavnนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน
7. เพื่อศึกษาลักษณะการวัดและประเมินผลการเรียนในโรงเรียนที่ครูได้รับการฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินมี 2 กลุ่มคือ

1. ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนรวมใจ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา จำนวน 106 คน
2. นักเรียนของกลุ่มโรงเรียนรวมใจ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา จำนวน 60 คน

วิธีการประเมิน

1. ประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษา โดย
 - 1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอบรมกับความจำเป็นในการฝึกอบรม โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับความจำเป็นในการฝึกอบรมทุกข้อ
 - 1.4 วิเคราะห์กระบวนการจัดเตรียมการฝึกอบรมเปรียบเทียบกับระบบการฝึกอบรมที่เป็นสากล โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า การฝึกอบรมนําร่องในภาคเหนือมีการจัดเตรียมการฝึกอบรมครบถ้วนตามระบบการฝึกอบรมที่เป็นสากล
2. ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในภาคเหนือ ที่มีต่อการฝึกอบรม โดยใช้แบบสอบถามให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบหลังจากฝึกอบรมเสร็จ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่ำร้อยละ 75 มีความพึงพอใจที่ดีต่อการฝึกอบรมในแต่ละข้อของแบบสอบถาม
3. ประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนําร่องในภาคเหนือในขณะฝึกอบรม โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน ใช้แบบสังเกตพฤติกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขณะฝึกอบรม ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมทุกกิจกรรมของการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้
4. ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนําร่องในภาคเหนือ โดยใช้แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ค่าเฉลี่ยของการทดสอบหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของการทดสอบก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ และค่าเฉลี่ยของการทดสอบหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของการทดสอบก่อนการฝึกอบรมไม่ต่ำกว่า 15% ของคะแนนเต็ม
5. ประเมินความเชื่อเกี่ยวกับแนวพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนําร่องในภาคเหนือ โดยใช้แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับแนวพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ว่าค่าเฉลี่ยของการวัดความเชื่อหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของการวัดความเชื่อก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$
6. ติดตามประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมนําร่องในภาคเหนือในด้านความรู้ที่รับรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดย

6.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน ใช้แบบสังเกต สังเกตการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูจำนวน 12 คน หลังจากทำครูผ่านการฝึกอบรมนาร่องไปแล้วเป็นเวลา 1 เดือน โดยสังเกตครูคนละ 4 ครั้ง คือ ภาคเช้า 2 ครั้ง และภาคบ่าย 2 ครั้ง แต่ละครั้ง ห่างกัน 1 สัปดาห์ การสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

6.2 ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ให้ครูผู้สอนตอบหลังจากผ่านการฝึกอบรมไปแล้วเป็นเวลา 1 เดือน

6.3 ใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน โดย ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนที่เรียนกับครูที่ถูกสังเกตห้องเรียนละ 5 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 60 คน เกณฑ์ในการประเมินกำหนดไว้ว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ตั้งไว้อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมที่ระบุในโครงการ ฝึกอบรม

7. ศึกษาสภาพการวัดและประเมินผลการเรียน ในโรงเรียนที่ครูได้รับการฝึกอบรม นาร่องในภาคเหนือ โดยใช้แบบสอบถาม สอบถามครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการวัดและประเมินผล การเรียน หลังจากผ่านการฝึกอบรมไปแล้วเป็นเวลา 2 เดือน

ผลการประเมิน

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอบรมสอดคล้องกับความจำเป็นในการฝึกอบรม ทุกประการ และการฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือมีกระบวนการจัดเตรียมการฝึกอบรมครบถ้วน ตามระบบการฝึกอบรมที่เป็นสากล
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม 22 ข้อ ในจำนวนทั้งหมด 28 ข้อ ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรมทุกกิจกรรม โดยเฉลี่ยร้อยละ 97.70 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือเกิดการ เรียนรู้เพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม แต่ปริมาณผลการ เรียนรู้ยังไม่ถึง เกณฑ์ที่กำหนด
5. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือมีความเชื่อ เกี่ยวกับแนวพัฒนาการเรียน การสอนดีขึ้นตาม เกณฑ์ที่กำหนด

6. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือ นำความรู้อะไรไปใช้ในการปฏิบัติงานต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

จากผลการประเมินการฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือ ในด้านการเรียนรู้ ความเชื่อเกี่ยวกับแนวพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการนำความรู้อะไรไปใช้ในการปฏิบัติงานของคุณสรุปได้ว่า การฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือบรรลุผลตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ในด้านความเชื่อ เกี่ยวกับแนวพัฒนาการเรียนการสอน และในด้านการเรียนรู้ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้จากการฝึกอบรม แต่ผลการเรียนรู้อย่างไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนในด้านการนำความรู้อะไรจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของคุณไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เพราะคุณที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ไม่ครบทุกคน

ผลการศึกษาลักษณะการวัดและประเมินผลการเรียนในโรงเรียนที่คุณผ่านการฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือ พบว่า คุณส่วนใหญ่ทำการวัดและประเมินผลก่อนเรียนเป็นบางครั้ง ส่วนการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน พบว่า คุณส่วนใหญ่ได้ทำทุกครั้ง ในด้านวิธีการวัดผล คุณส่วนใหญ่ใช้วิธีการถามในการวัดผลก่อนเรียน และใช้วิธีการตรวจผลงานในการวัดผลระหว่างเรียน คุณผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ส่วนใหญ่เคยเอาแบบกรอกคะแนนการประเมินผล (ป.02) ในชั้นเดิมของนักเรียนมาพิจารณา เฉพาะจุดประสงค์ที่มักเรียนบางคนยังไม่ผ่าน และคุณส่วนใหญ่เคยนำผลของการวัดและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนของเด็ก และการสอนของคุณ โดยการคัดลอกข้อเสริมและเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิธีการสอน ในด้านของการสร้างเครื่องมือ พบว่าคุณส่วนใหญ่เตรียมสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลก่อนที่จะลงมือสอนเป็นบางครั้ง โดยส่วนใหญ่คุณมีความเห็นว่า ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือในการคิด การบริการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ซึ่งคุณส่วนใหญ่สร้างเครื่องมือวัดผลเอง สำหรับแบบสำรวจรายการและแบบประมวลพฤติกรรม คุณส่วนใหญ่เคยใช้แบบสำรวจเพื่อให้คะแนนการปฏิบัติของนักเรียน และเคยใช้แบบประมวลพฤติกรรมเพื่อวัดเจตคติของนักเรียน

คุณส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าการทดสอบปลายภาคหรือปลายปีไม่ใช่สิ่งสำคัญเพราะการตัดสินเลื่อนชั้นนั้น ต้องมีการตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการเรียน และเวลาเรียนของเด็กตลอดทั้งปี และคุณทุกคนมีความเห็นว่า การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนการสอน คุณส่วนใหญ่แจ้งผลการวัดและประเมินผลการเรียนให้เด็กทราบทุกครั้ง

และในด้านการนำความรู้ เรื่องการวัดและประเมินผลจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ 14 สลับเพื่อสลับไปใช้นั้น ครูส่วนใหญ่ นำความรู้ไปใช้ในระดั้มาก

ในด้านปัญหา เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ครูส่วนใหญ่มีปัญหาคือในด้านการขาดแบบทดสอบ ไม่มีเวลาสร้างเครื่องมือ แบบทดสอบ และในด้านการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน ครูส่วนใหญ่ก็ประสบปัญหาในด้านการขาดแบบทดสอบเช่นกัน ส่วนปัญหาในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ครูส่วนใหญ่ประสบปัญหาในแง่ของการขาดวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีเวลาสร้าง ขาดงบประมาณ และไม่มีแบบทดสอบมาตรฐาน

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษา พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับความจำเป็นในการฝึกอบรมทุกประการ และการฝึกอบรมนําร่องในภาคเหนือมีกระบวนการจัดเตรียมการฝึกอบรมครบถ้วนตามระบบการฝึกอบรมที่เป็นสากลทั้ง 11 ประการ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ กล่าวได้ว่า การฝึกอบรมนําร่องในภาคเหนือได้มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษาที่ดีมาก ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า เป็นผลของความสามารทในทางวิชาการและความตั้งใจจริงของผู้เชี่ยวชาญหรือหัวหน้าโครงการและคณะปฏิบัติงานของโครงการทั้งหมด สำหรับคณะปฏิบัติงานของโครงการนั้นมีจำนวน 16 ท่าน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการคัดเลือกมา 4 ท่าน และอีก 12 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญและหัวหน้าโครงการเป็นผู้คัดเลือกคณะปฏิบัติงานของโครงการทั้ง 16 ท่านเป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คณะปฏิบัติงานทุกท่านมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงานและมีความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง มีการทำงานกันอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอน หากมีปัญหาเกิดขึ้นก็ปรึกษาหารือกันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นกันเองกับคณะปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถให้คำปรึกษาให้ข้อคิดที่ดีแก่คณะปฏิบัติงานในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และตลอดระยะเวลาของการทำงาน ผู้เชี่ยวชาญได้ปลุกเร้าให้คณะปฏิบัติงานมีกำลังใจในการทำงาน มีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองและทำงานโดยมีคุณธรรมประจำใจ สำหรับผู้ดำเนินการฝึกอบรมนําร่องในภาคเหนือ

มีจำนวน 5 ท่านซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะปฏิบัติงาน 16 ท่านได้จัดดำเนินการฝึกอบรมตามเจตนารมณ์ของโครงการทุกประการ ฉะนั้นโครงการนี้จึงนับว่ามีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษาที่ดีมาก

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือ พบว่า ...จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความพึงพอใจที่ต่อการฝึกอบรมตามเกณฑ์การประเมินไม่ครบทุกข้อในแบบสอบถาม โดยเกณฑ์การประเมินกำหนดไว้ว่า จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่ำร้อยละ 75 มีความพึงพอใจที่ต่อการฝึกอบรมในแต่ละข้อของแบบสอบถาม จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความพึงพอใจที่ต่อการฝึกอบรมตาม เกณฑ์การประเมินมีจำนวน 22 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 78.57 ของจำนวนข้อความคิดเห็นในแบบสอบถาม และจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความพึงพอใจที่ต่อการฝึกอบรมต่ำกว่า เกณฑ์การประเมินมีจำนวน 6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 21.23 ของจำนวนข้อความคิดเห็นในแบบสอบถาม จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจที่ต่อการฝึกอบรม สำหรับความคิดเห็น 6 ข้อที่จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจที่ต่ำกว่า เกณฑ์การประเมินนั้น ผู้วิจัยขอกล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

ในข้อที่ 10 ของแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 70.93 มีความพึงพอใจที่ต่อวิธีการฝึกอบรมแบบนี้ จะเห็นได้ว่ามีผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวนน้อยที่มีความพึงพอใจในระดับไม่ต่อการฝึกอบรมแบบนี้ จากการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนเห็นว่า การฝึกอบรมครั้งนี้เหนื่อยมาก ไม่ได้พักม่อนทั้งวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนไม่ชอบกิจกรรมรอง เช่น กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมแบ่งกลุ่ม กิจกรรมเลือกผู้เสนองผลงาน โดยมีความเห็นว่ากิจกรรมรองบางอย่างสะดุดก็หน้าจะสะดุดออกไป เพราะทำให้ยืดเยื้อเสียเวลา แต่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนก็อยากให้มีกิจกรรมใหม่ ๆ ให้มาก เพิ่มเกมและเพลงให้มากขึ้น เพื่อจะได้นำไปใช้กับเด็กนักเรียน

ในข้อที่ 19 ของแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ 50.00 มีความพึงพอใจที่ต่อการฝึกอบรมในแง่ของการมีความรู้ในขณะที่ศึกษาชุดฝึกอบรม นั่นก็แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวนครึ่งหนึ่งชอบศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และจำนวนอีกครึ่งหนึ่งไม่ชอบศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขณะที่ฝึกอบรม โดยเฉพาะขณะศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง พบว่า บรรยากาศการฝึกอบรมเคร่งเครียด โดยเฉพาะในวันแรกของการฝึกอบรมในช่วงที่ 1 กิจกรรมนันทนาการมีน้อย จึงผ่อนคลายความตึงเครียดได้น้อย

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะทำแบบทดสอบก่อนอ่านชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ทำแบบฝึกปฏิบัติในชุดฝึกอบรมและทำแบบทดสอบหลังจากอ่านชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เสร็จแล้ว เนื่องจากการฝึกอบรมครั้งนี้ต่างจากการฝึกอบรมครั้งก่อน ๆ การฝึกอบรมครั้งก่อนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมักจะนั่งฟังบรรยายและร่วมกิจกรรมนั้นหนาตากการบ้าง แต่การฝึกอบรมครั้งนี้เวลาส่วนใหญ่ของการฝึกอบรมใช้ในการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ผลของการฝึกอบรมจึงพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ 50.00 มีความพึงพอใจที่ดีในแง่ของการมีความรู้ในขณะศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และร้อยละ 50.00 มีความพึงพอใจที่ไม่ดีในแง่ของการมีความรู้ในขณะศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

ในข้อที่ 20-22 ของแบบสอบถามพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 62.79, 79.07 และ 66.28 ที่มีความพึงพอใจที่ไม่ดีต่อการฝึกอบรมในด้านความน่าสนใจของชุดฝึกอบรม เทปโทรทัศน์ สไลด์ และแผ่นใส ในด้านของจำนวนเทปโทรทัศน์ สไลด์และแผ่นใส และในด้านของความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า เทปโทรทัศน์และสไลด์เป็นเรื่องราวที่ไม่สอดคล้องกับชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เนื่องจากสื่อทั้งสองอย่างนี้ทางโครงการยังจัดหาไม่ทันใช้ในการฝึกอบรมนำร่องนี้ คณะปฏิบัติงานของโครงการจึงต้องยืมสื่อทั้งสองอย่างนี้จากหน่วยงานและสถาบันทางการศึกษาอื่น ๆ และเนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีจำนวนมาก แต่เทปโทรทัศน์มีจำนวนน้อยโดยในช่วงแรกของการฝึกอบรมมีใช้ 2 เครื่อง และในช่วงที่ 3 ของการฝึกอบรมมีใช้ 1 เครื่อง ส่วนสไลด์ก็ฉายในหอประชุมที่ใช้ในการฝึกอบรมไม่ได้เพราะหอประชุมควบคุมแสงไม่ได้ ต้องใช้ห้องเรียนของนักเรียนโดยแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 2 กลุ่ม สลับกันชมสไลด์ในห้องเรียนแคบ ๆ และอากาศร้อน สำหรับแผ่นใสผู้เข้ารับการฝึกอบรมมองเห็นไม่ชัด โดยเฉพาะผู้ที่นั่งข้างหลังหอประชุมอ่านแผ่นใสไม่ออกเลย ฉะนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่จึงมีความเห็นว่าสื่อเหล่านี้ไม่น่าสนใจและมีจำนวนไม่เพียงพอกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในด้านของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนมีความเห็นว่าควรจัดการฝึกอบรมในช่วงปิดภาคเรียน บางคนเสนอให้จัดฝึกอบรมในวันราชการ เพราะวันหยุดจะได้พักผ่อน บางคนเสนอว่าควรใช้เวลาในการฝึกอบรมให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะในช่วงแรกควรใช้เวลา 4-5 วัน และให้เวลาอย่างน้อย 1 เดือนในการทดลองฝึกปฏิบัติที่โรงเรียน ฉะนั้นในด้านของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่จึงมีความพึงพอใจที่ไม่ดีต่อเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม

ในข้อที่ 23 ของแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 65.88 มีความพึงพอใจที่ดีต่อสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม ยิ่งไปกว่านั้นเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ผู้เข้ารับ

การฝึกอบรมเป็นส่วนน้อยที่เห็นว่าสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมไม่มีความเหมาะสม ไม่พอใจในสถานที่ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า หอประชุมที่ใช้ในการฝึกอบรมควบคุมแสงไม่ได้ ไม่มีพัดลมให้ใช้ในช่วงแรกของการฝึกอบรมเท่านั้นที่มีพัดลมแบบตั้งโต๊ะไว้ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ได้ขอยืมของประจำชนในถิ่นนั้นมาใช้ ห้องเรียนที่ใช้ในการศึกษาจากโลดก็คับแคบ อากาศร้อน นั่งศึกษากันอย่างแออัด ทำให้ไม่สะดวกในการศึกษา การลดบันทึก

จากสภาพดังกล่าวทำให้การฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ในด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือ

3. ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขณะฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมไม่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด เพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรม โดยเฉลี่ยร้อยละ 97.70 ซึ่งเกณฑ์การประเมินได้กำหนดไว้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมทุกกิจกรรมของการฝึกอบรม ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ผลของการประเมินเป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า จากการสังเกตพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละวันเข้ารับการฝึกอบรมไม่ครบตามรายชื่อของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละวันเข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมของการฝึกอบรมไม่ครบทุกคน ตามบัญชีรายชื่อของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือ เป็นคณะครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนรวมใจ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา มีจำนวน 106 คน ในวันที่ 1, 2 และ 3 ของการฝึกอบรมในช่วงที่ 1 มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมคิดเป็นร้อยละ 96.26 95.32 และ 93.45 ตามลำดับ ในวันที่ 1 และ 2 ของการฝึกอบรมในช่วงที่ 3 มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมคิดเป็นร้อยละ 86.91 และ 88.78 ของจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามบัญชีรายชื่อ จากการสอบถามศึกษานิเทศก์อำเภอแม่ใจ และครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบว่า ครูบางคนเดินทางไปรับพระราชทานปริญญาบัตรที่กรุงเทพมหานคร บางคนไปอบรมตามโครงการฝึกอบรมครูประจำการ ณ วิทยาลัยครูเชียงราย จังหวัดเชียงราย และบางคนขาดหายไปไม่เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งครูในกลุ่มหลังนี้หลังจากการฝึกอบรมนาร่องเสร็จแล้ว ทางผู้บังคับบัญชา คือ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ได้ให้ครูกลุ่มนี้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่มาเข้ารับการฝึกอบรมทุกวันของการฝึกอบรมมีผู้มาเข้ารับการฝึกอบรมสายหรือมาเข้ารับการฝึกอบรมไม่ทันตามกำหนดเวลาอย่างน้อยจำนวน 1 คน. และอย่างมากมีจำนวนถึง 26 คน แสดงให้เห็นว่าครูคนนั้นหรือเหล่านั้นขาดความกระตือรือร้นในการเข้ารับการฝึกอบรม

ไม่ตรงต่อเวลา และในทุกวันของการฝึกอบรมจะมีกิจกรรมอย่างน้อย 1 กิจกรรมของการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ครบทุกคน ยกตัวอย่างเช่น ในวันแรกของการฝึกอบรมในช่วงที่ 1 กิจกรรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติหรือเข้าร่วมไม่ครบทุกคน ได้แก่ การเข้ารับการฝึกอบรมทันตามกำหนดเวลา การปฐมนิเทศ ฟังคำชี้แจงการศึกษาชุดฝึกอบรม การทำแบบทดสอบและแบบวัดความเชื่อก่อนฝึกอบรม กิจกรรมแรกพบและการศึกษา เทปโทรทัศน์ เรื่องครูคือใคร . โดยเฉพาะในวันสุดท้ายของการฝึกอบรมในภาคเช้ามีผู้มาเข้ารับการฝึกอบรมคิดเป็นร้อยละ 88.78 พอถึงภาคบ่ายเหลือผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ 81.13 ของจำนวนครูทั้งหมด ที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมในภาคบ่ายคิดเป็นร้อยละ 18.87

จากสภาพพฤติกรรมดังกล่าวของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือ ฉะนั้นผลของการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือจึงพบว่า ไม่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

4. ผลการประเมินในด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือพบว่า ในด้านการเรียนรู้ได้ผลสัมฤทธิ์ความมุ่งหมายในแง่ของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่การเรียนรู้ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ความมุ่งหมายในแง่ของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมที่เพิ่มขึ้นไม่ถึง 15% ของคะแนนเต็ม ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ว่า คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังการฝึกอบรมมากกว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังการฝึกอบรมมากกว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนการฝึกอบรมอย่างต่ำ 15% ของคะแนนเต็ม ผลของการประเมินในด้านการเรียนรู้เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนเข้ารับการฝึกอบรมไม่ครบถ้วนตามกระบวนการฝึกอบรม ดังจะสังเกตได้จากจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละวันซึ่งมีไม่เท่ากันและเข้ารับการฝึกอบรมไม่ครบทุกคน ในการศึกษาชุดฝึกอบรมเป็นการบ้านนั้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนบอกว่าไม่มีเวลาศึกษาเลย เพราะต้องทำงานบ้านและเหนื่อยเพลียจากการฝึกอบรมทั้งวัน ในด้านการอภิปรายสรุปเนื้อหาสาระ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบางท่านขาดทักษะการพูดที่ดี พูดสื่อความหมายไม่ชัดเจน น้ำเสียงการพูดไม่ดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจเนื้อหาสาระของการฝึกอบรมอย่างไม่ถ่องแท้ ยังมีความสับสนในเรื่องเนื้อหาสาระ สังเกตจากคะแนนของการทดสอบ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนได้คะแนนของการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมเท่ากัน และยิ่งกว่านั้นผู้เข้า

รับบริการฝึกอบรมบางคนได้คะแนนหลัง การฝึกอบรมน้อยกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรม ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมบางคนไม่เห็นความสำคัญของการทดสอบหลัง การฝึกอบรม สังเกตจากในวันสุดท้าย ของการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหนีกลับบ้านกันหลายคนในภาคบ่าย ซึ่งกิจกรรมการฝึก อบรมยังไม่เสร็จสมบูรณ์

5. ผลการประเมินความเชื่อเกี่ยวกับแนวทางการ เรียนการสอนของผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้คะแนนเฉลี่ยสูงทั้งก่อนและหลัง การ ฝึกอบรม โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้คะแนนเฉลี่ยของการวัดความเชื่อหลังการฝึกอบรมมาก กว่าคะแนนเฉลี่ยของการวัดความเชื่อก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ว่าคะแนนเฉลี่ยของการวัดความเชื่อหลังการฝึก อบรมมากกว่าคะแนนเฉลี่ยของการวัดความเชื่อก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลของการประเมินเป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 46.51 มีวุฒิอนุปริญญา รองลงไปมีวุฒิปริญญาตรีร้อยละ 34.88 ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.37 มีอายุ ราชการ 6-10 ปี และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 22.09 ปฏิบัติการสอน 26 ชั่วโมงขึ้นไป ใน 1 สัปดาห์ จากสภาพพื้นฐานดังกล่าวของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งย่อมจะทราบถึงการปฏิบัติ งานในอาชีพครู และมีประสบการณ์ดีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมจึงมีความเชื่อในทางที่ดีต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพครู และการปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครั้งนี้ยังได้ ส่นอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนหลายกิจกรรมที่แปลกใหม่ ซึ่งผู้เข้า รับการฝึกอบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ ตลอดการฝึกอบรมก็มีการสอดแทรกคุณธรรมของความเป็นครูให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจะเป็น การสะกิดใจให้ครูเห็นความสำคัญในอาชีพของตนเอง และเห็นด้วยกับการพัฒนาการเรียนการสอน

6. ผลการติดตามประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในด้านการนำความรู้ไปใช้ใน การปฏิบัติงาน พบว่า การฝึกอบรมตามโครงการนี้ไม่ได้ผลตามเกณฑ์ที่กำหนด เพราะครูจัด กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ไม่ครบทุกคน ซึ่งเกณฑ์การประเมินกำหนดไว้ว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ ของการฝึกอบรมที่ตั้งไว้อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมที่ระบุในโครงการฝึกอบรม จาก การสอบถามครูผู้ผ่านการฝึกอบรมนักร้องในภาคเหนือ การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูจำนวน 12 คน และจากการสัมภาษณ์นักเรียนจำนวน 60 คน โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของครูจำนวน 12 คนนั้น พบว่า ครูร้อยละ 50.00 ที่จัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และครูอีกร้อยละ 50.00 สัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้ต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ จากการสังเกตการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า ครูส่วนใหญ่ได้พยายามนำความรู้และประสบการณ์จากการฝึกอบรมมาใช้ในการเรียนการสอน การจัดป้ายนิเทศ การตกแต่งห้องเรียน การผลิตสื่อการเรียนการสอน แต่ก็มีครูบางคนที่ยังจัดการเรียนการสอนแบบเดิม คือ สอนโดยการบรรยายหน้าชั้นเรียน ไม่มีสื่อการเรียนการสอนใช้ ให้เด็กอ่านหนังสือไม่ได้ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการสอน บรรยายภาคภายในห้องเรียนเฉื่อยชา ไม่ตื่นเต้น ไม่สนุกสนาน ถ้าหากว่าศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งรับผิดชอบในทางวิชาการได้ออกนิเทศติดตามโครงการให้คำแนะนำและกระตุ้นให้ครูนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ ครูก็คงจะสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ผลการศึกษาลักษณะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนที่ครูผ่านการฝึกอบรมนาร่องในภาคเหนือ

จากการศึกษาพบว่าครูส่วนใหญ่ทำการวัดและประเมินผลก่อนเรียนเป็นบางครั้ง เพราะครูประสบปัญหาในด้านการขาดแบบทดสอบ ไม่มีเวลาในการสร้างเครื่องมือวัดผล ซึ่งครูส่วนใหญ่มีการเตรียมสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลก่อนที่จะลงมือสอนเป็นบางครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัมปอง อุรราชกูร (2525:133) ที่พบว่า ครูประเมินผลก่อนเรียนในระดับน้อยและสอดคล้องกับการสรุปรายงานการติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตร ประถมศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 68 จังหวัด โดยศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป.:3) พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่นิยมวัดพื้นฐานของนักเรียนก่อนสอน จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ครูผู้สอนทุกคนที่ประจำชั้นทำการสอนทุกกลุ่มประเมิน ครูจึงมีเวลาน้อยที่จะสร้างเครื่องมือวัดผลก่อนเรียน

ในด้านการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่ทำทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์ จังหวัดสระบุรี (2521:21) ที่พบว่า ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 65 ได้ทำการวัดผลระหว่างเรียน และจากการศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่เคยนำผลของการวัดและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนของเด็กและการสอนของครู โดยการจัดสอนซ่อม เสริมและเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิธีการสอน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สุ่ม อมรวิวัฒน์ และคณะ (2528:57) ที่กล่าวไว้ว่า แนวคิดที่ถูกต้องของการวัดและประเมินผล ได้แก่ วัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุง

การเรียนการสอน คือ สอบเพื่อสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ล้าเริง บุญเรืองรัตน์ (2523:3) ที่กล่าวไว้ว่า การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative evaluation) หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการประเมินผล ในขณะที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลทุก ๆ ขั้นตอนและตลอดเวลาต่อเนื่องกันไป มาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้องที่ครูส่วนใหญ่ นำผลของการ วัดและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนของเด็กและการสอนของครู

ครูส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าการทดสอบปลายภาคหรือปลายปีไม่ใช่สิ่งสำคัญ เพราะ การตัดสินเลื่อนชั้นนั้นต้องมีการตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้และเวลาเรียน ของเด็กตลอดทั้งปี นั่นก็แสดงว่า ครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับการทดสอบปลายภาค หรือปลายปี และครูทุกคนมีความเข้าใจตรงกันว่า การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่ง ของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ถูกต้อง นั่นก็แสดงว่าครูทุกคนได้ศึกษาชุดฝึกอบรม เล่มที่ 14 สอบเพื่อสอนอย่างเข้าใจ ซึ่งความเข้าใจนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ลุ่มม อมรวิวัฒน์ และคณะ (2528:3) ที่กล่าวไว้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียนและครู นักเรียนจะรู้สึกเป็นปกติ เมื่อครูให้เขาทำงาน ตอบคำถาม ทำแบบทดสอบต่าง ๆ โดยใช้เวลา เพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าครูส่วนใหญ่แจ้งผลการวัดและประเมินผลการเรียนให้นักเรียน ทราบทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัลลภา อารีย์รัตน์ (2522:62) ที่พบว่าครูปฏิบัติ ในระดับมากในเรื่องของการแจ้งผลการสอบให้นักเรียนทราบ

ในด้านวิธีการวัดผล พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการซักถามในการวัดผลก่อนเรียน และ ใช้วิธีการตรวจผลงานในการวัดผลระหว่างเรียน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าครูไม่มีเวลาในการ สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล เนื่องจากครูต้องสอนประจำชั้นทุกกลุ่มประสบการณ์ตลอดทั้งวัน

ปัญหาของการวัดและประเมินผล ได้แก่ ขาดแบบทดสอบ ไม่มีเวลาในการสร้าง เครื่องมือวัดผล ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัมปอง ภูวรางกูร (2525:138) ที่พบว่า ครูประสบปัญหาการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้มากที่สุด โดยประสบปัญหาในด้านขาดวัสดุอุปกรณ์และไม่มีเวลาเพียงพอในการสร้างเครื่องมือวัดผลการ เรียน ส่วนปัญหาด้านวิธีการวัดและประเมินผลเท่าที่พบได้แก่ ครูต้องอ่านและอธิบายข้อสอบให้นักเรียนฟังในชั้นที่อ่านแบบทดสอบไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัมจินตนา บุญแสง

(2524:86) ที่พบว่า การวัดและประเมินผลไม่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และนักเรียนขาดความพร้อม

ข้อเสนอแนะ

1. โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เป็นโครงการที่มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ดีมาก ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ฉะนั้นหากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะคัดโครงการในทำนอง เดียวกันกับโครงการนี้ควรจะได้ถือโครงการนี้เป็นตัวอย่าง
2. การดำเนินโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะมีความคล่องตัวถ้าได้รับการสนับสนุนด้านงานธุรการ บุคลากร และด้านการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผู้เชี่ยวชาญหรือหัวหน้าโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ควรจะได้พิจารณาถึงหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้นแบบ เพราะกิจกรรมการฝึกอบรมบางอย่างไม่สอดคล้องกับการที่จะนำไปใช้กับครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีกิจกรรมการฝึกพูดน้อยไป ทำให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบางคนขาดทักษะการพูด สื่อความหมายไม่ชัดเจน ไม่ดึงดูดใจผู้ฟัง และผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่ที่รับผิดชอบการฝึกอบรม นำร่องในภาคเหนือยังไม่มั่นใจในการจัดกิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม
4. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับอำเภอในภาคเหนือที่จะจัดการฝึกอบรมครูในโอกาสต่อไป ควรจะได้พิจารณาถึง
 - 4.1 วิธีการฝึกอบรม ควรจัดกิจกรรมการฝึกอบรมในแต่ละวันตามลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม โดยเพิ่มกิจกรรมนันทนาการให้มากขึ้นเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการศึกษา ฝึกปฏิบัติและเพิ่มกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมด้วย
 - 4.2 จัดหาเทปโทรทัศน์ สไลด์ และแผ่นใส ให้มีจำนวนเพียงพอกับครูเข้ารับการฝึกอบรม โดยเฉพาะแผ่นใสควรเขียนตัวอักษรให้มีขนาดและสีที่มองเห็นชัดเจน และทำให้เกิดความสนใจ
 - 4.3 ในด้านสถานที่ฝึกอบรม ควรจัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสม โดยเฉพาะสถานที่ที่ใช้ในการฉายสไลด์ จัดเตรียมโต๊ะ เก้าอี้ให้เพียงพอ และถ้าจัดการฝึกอบรมในช่วงที่อากาศร้อนควรจัดเตรียมพัดลมไว้ใช้ด้วย

4.4 ในด้านเวลา ควรเพิ่มระยะเวลาของการฝึกอบรมให้มากขึ้น โดยเฉพาะ ช่วงแรกควรเพิ่มเวลาจาก 3 วัน เป็น 4-5 วัน ในช่วงที่สองควรเพิ่มเป็น 1-2 เดือน ส่วนในช่วงที่สามใช้เวลา 2 วันเท่าเดิม และควรจัดการฝึกอบรมเฉพาะในวันธรรมดา เพื่อให้ครู ได้หยุดพักผ่อนในวันเสาร์และวันอาทิตย์

4.5 ในด้านการเรียนรู้ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมควรจัดเวลาให้ครูศึกษาชุด ฝึกอบรมและสื่อเสริมให้เพียงพอ เน้นให้ศึกษากันอย่างจริงจังทั้งที่ศึกษาเป็นการบ้านและศึกษา ณ จุดอบรม อภิปรายให้ครูทุกคนเข้าใจเนื้อหาสาระให้ตรงกัน กระตุ้นให้ครูซักถามปัญหาข้อสงสัย เพื่อให้เกิดผลดีด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

5. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ควรชี้แจงแนะนำให้ครูเห็นความสำคัญของ โครงการ โดยเข้ารับการฝึกอบรมตามกำหนดเวลาให้ครบทุกคน เข้าร่วมทุกกิจกรรมของการฝึกอบรม ถ้าหากใครไม่ปฏิบัติตามก็ควรจะให้มีการชี้แจงและให้ผลถึงการพิจารณาความดี ความชอบด้วย

6. หลังการฝึกอบรมเสร็จแล้วศึกษานิเทศก์อำเภอควรจะได้ติดตามผลในการ นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน กระตุ้น แนะนำให้ครูนำไปใช้และควร นำผลการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในด้านการสอนของครูมาประกอบในการพิจารณาความดีความชอบด้วย

7. ในด้านการวัดและประเมินผล ศึกษานิเทศก์อำเภอควรจะได้ติดตามผล ครูทุกคนเพื่อให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือวัดผล วิธีการวัดผล อาจจัดการอบรมครูเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการ เรียนขึ้นเป็นโครงการหนึ่งของงานนิเทศ เพื่อให้ครูนำความรู้ แนวคิด ไปใช้ในการวางแผนในด้านการวัดและประเมินผลการ เรียนในแง่ของการสร้างเครื่องมือวัดผล วิธีการวัดผล วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ตลอดจนการเก็บรักษาเครื่องมือวัดผล

8. สำหรับผู้ที่สนใจการวิจัยในเชิงประเมิน ควรจะได้ติดตามประเมินผลการนำ ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานหลังจากโครงการสิ้นสุดไปแล้วเป็นเวลา 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี และ 3 ปี และควรศึกษาถึงพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม